

Kulturautonomi

Rootsi Hariduse Selts - Svenska Odlingens Vänner i Estland

Estlandssvenskarna som nationell minoritet – Kulturautonomi

SOV i Estland arbetar för att estlandssvenskarna ska återupprätta sin position som nationell minoritet i Estland. Vi gör det i förvisningen om att man därmed på bästa sätt kan knyta ihop estlandssvenskar på båda sidorna om Östersjön och genom positionen som nationell minoritet ge estlandssvenskarna bättre förutsättningar att föra fram sina ståndpunkter och behov.

SOV i Estland är den estlandssvenska organisation som kan inleda detta arbete i enlighet med den lagstiftning som gäller för kulturautonomi samt i samarbete med statliga instanser, ingå i de förberedelser som sedan krävs för att sedan välja det Kulturråd som därefter blir fristående överordnande organ för estlandssvenskarna som nationell minoritet.

Numera betonar man allt oftare de nationella minoriteternas betydelse, etniska – nationella grupper som har långvariga historiska band i de länder de finns. Enligt lagstiftning i beträffade länder och enligt EU:rådets ramkonvention ska de nationella minoriteterna i särskild utsträckning få stöd för att bevara och upprätthålla sin kultur, sina traditioner och språk. Nationella minoriteter har även ett större inflytande för att tillvarata sina intressen.

Sverige har sedan våren 2000 erkänt samer, sverigefinnar, tornedalingar, romer och judar som nationella minoriteter.

Redan i Estlands självständighetsförklaring år 1918 fanns inskrivet att de nationella minoriteterna: ryssarna, tyskarna, svenskarna, judarna samt minoriteter med 3000 personer kunde få kulturautonoma rättigheter. År 1925 antogs en speciell lag om kulturautonomi. Nationella minoriteter kunde grunda självstyrelseorgan, som skulle organisera den egna verksamheten. Hans Pöhl var en av de centrala och kraftfulla företrädarna för estlandssvenskarna och en aktiv förespråkare för kulturell autonomi för svenskarna.

I augusti 1991 återupprättades Estland. Även tidigare lagstiftning återtog, däribland Lagen om Kulturautonomi som bekräftades i nuvarande form hösten 1993.

Genom att vara en nationell minoritet har estlandssvenskarna utvidgad rätt att bl.a. få stöd för kultur- och språkverksamhet, använda svenska i och för sin verksamhet i den utsträckning som är fastställd i språklagstiftningen. Estlandssvenskarna kan upprätta ett Kulturråd för den egna verksamheten.

Detta Kulturråd väljs av estlandssvenskar och utgör den institution som kan representera, samordna och organisera den verksamhet som man har kommit överens om.

Denna struktur ger utvidgade möjligheter att samverka både mellan estlandssvenska organisationer och personer i Estland och Sverige samt ger även estlandssvenskarna som helhet ett större inflytande gentemot myndigheter och institutioner i Estland.

Enskilda organisationer, som SOV i Estland och SOV i Sverige och hembygdsföreningarna, kan ha stöd av Kulturrådet i sin verksamhet och i sina kontakter med estniska myndigheter på lokal eller nationell nivå.

Deltagande i detta val är frivilligt, det är inte heller på något sätt sammankopplat med ett medlemskap i SOV i Estland. Möjligheter att delta i val regleras enligt kriterier i lagen om Kultura autonomi i Estland, det land som estlandssvenskarna under en mycket lång tid har varit och är förbundna med. Genom det samarbetet som vi har med SOV i Sverige och hembygd föreningarna kommer vi att ta tillvara på alla de möjligheter som finns för att vi tillsammans ska få en bred och mångsidig representation som står för estlandssvenskarnas intressen framåt.

Gången för att återupprätta positionen som nationell minoritet innebär flera steg på vägen till att upprätta ett estlandssvenskt Kulturråd.

Detta, Kulturråd, väljs av estlandssvenskar. En förutsättning för val är att upprätta sk. minoritetslängder genom vilka man redovisar att man är estlandssvensk – känner sig ha samhörighet med gruppen. Varje person avgör själv hur hon identifierar sig och om hon vill ingå i den estlandssvenska minoritetslängden samt delta i val.

Förutsättning för att få delta i val och att vara valbar kandidat är:

- att man är estnisk medborgare
- att man är folkbokförd, även, i Estland
- att man har etnisk, kulturell, traditionell eller språklig samhörighet med gruppen

Vi, SOV i Estland, kommer direkt och i samarbete med föreningar i Sverige informera kring alla steg i denna process och försöka besvara alla de frågor och praktiska detaljer som kommer, bl. a. om folkbokföring.

Vi är glada över det samarbete och arbetsgrupper som bildas i Sverige. Vi har många gemensamma intressen och frågor, t.ex. kring kandidater till Kulturrådet, så att vi på bästa sätt ska kunna ta tillvara denna möjlighet att återupprätta estlandssvenskarna som den historiska nationella minoritet i Estland som den tidigare varit.

Tidsgången fram till början av maj 2006

Estlandssvenskarna är den första av de i Lagen om Kultura autonomi särskilt omnämnda minoritetsgrupper med historisk anknytning som nu, i dagens självständiga Estland, vill uppnå sin kultura autonoma ställning.

Vi känner att det är ett pionjärbete. Många aspekter ställer både oss och myndigheter inför praktiska tolkningsfrågor och ställningstagande. Den kontinuerliga kontakt som vi har med berörda ministerier och myndigheter har redan visat sig vara en ovärderlig förutsättning för det kommande arbetet.

Den 10 januari i år lämnade vi in ansökan till Estlands kulturministerium om att återupprätta kultura autonomi för estlandssvenskarna i Estland och den 4 april fick vi den sk. statliga fullmakt som utgör förutsättningen för det fortsatta arbetet.

Nu, i början av maj, väntar vi på att inom den närmaste tiden få den officiella huvudkommitté stadfäst som sedan går vidare med förberedelserna för att välja kulturråd.

I denna huvudkommitté ingår Madis Järv från Estlands Kulturministerium, Epp Mitt från Länsstyrelsen i Hapsal och tre styrelsemedlemmar från SOV i Estland, Uile Kärk-Remes, Elna Siimberg och Ants Varblane.